

ROC CATALÀ: ¡DÉU L'EMPARI!

Els músics ho tenen «xungo»

Duble Buble, N'Gai N'Gai, Quimi Portet... són els darrers i els màxims exponents del nou roc que es fa en aquest país. Dos gats vells, Pau Riba i Remigi Palmero, ho tenen tot, però, molt negre. En parlen ells i distints productors més.

Donat Putx/Karles Torra

Dalt Àngel Casas. A la dreta, Alaska: un producte ben venut per Radio 3.

Recentment la Conselleria de Cultura de la Generalitat valenciana ha editat un recull de sis temes originals en català interpretats per grups valencians: *Un poc de Rock*. La totalitat d'aquestes bandes —Seguridad Social, Bongos Atómicos amb Remigi Palmero, Karmas Colectivos, Morcillo el Bellaco y los Rítmicos, Terminal Sud i Polvos de talco Baxter— es veuen obligades a primar el castellà per damunt del català alhora de posar lletra a les seves melodies.

A l'hora d'analitzar quina és la mare dels ous de la problemàtica del roc al país hem de recórrer als tres seus arguments de sempre: la manca d'un mercat prou gran perquè sigui rendible, el paper que han de jugar les ins-

zador d'un moviment que, ben allunyat del Paranimf, demostrava que els temps, també musicalment, estaven canviant. El *Qualsevol nit pot sortir el sol* d'en Sisa i la bestialitat d'un ple tòric **Oriol Tramvia** van donar nits de glòria a tota una generació.

Darrere de tot aquest fandango trobem **Rafael Moll**, que amb el temps ha esdevingut el productor discogràfic més important del país. **Moll** era, juntament amb **Víctor Jou**, el responsable musical de la sala del carrer d'Argenteria, alhora que el principal artífex del segell Zeleste-Edigsa. Avui dia, des del seu despatx a PDI (Produccions Discogràfiques Independents), explica que la situació, a diferència d'ara, era radicalment diferent. Per a **Rafael Moll**,

majoria dels nostres músics, cantant en català, només aconsegueixen col·locar-ne un 2 per cent a fora». Bona mostra d'aquesta situació és que, avui, no és gens estrany sentir per qualsevol emissora estatal el llegendari «Noia de porcelana» en castellà.

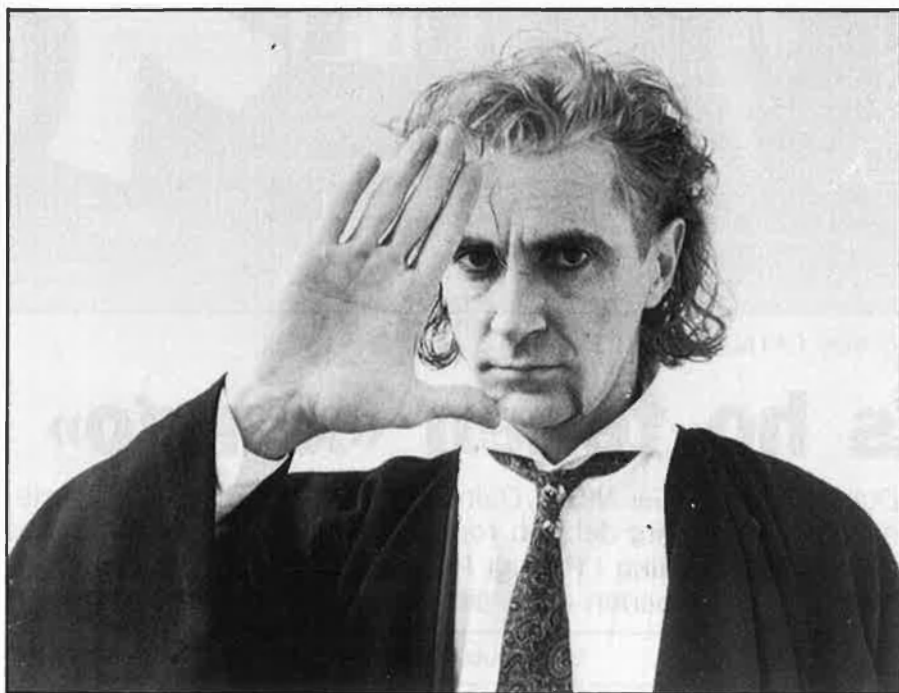
Pau Riba, però, matisa el fet: «Jo no he canviat d'idioma, sinó que he incorporat una nova llengua al meu repertori». Per al nét de **Carles Riba**, «aquest és un procés lògic en la carrera de qualsevol artista: adona't que Franco Batiatto quan ve aquí canta en castellà i ningú no se n'estranya». D'altra banda, **Pau Riba** apunta que «des que cantar en català no és rendible políticament, tant les institucions, com els promotors o el mateix públic, s'han oblidat de nosaltres i prefereixen contractar gent estrangera».

Això succeeix a tots els Països Catalans. Des del seu estudi a València, el veterà **Remigi Palmero** també coincideix en el diagnòstic: «S'ha d'analitzar aquest fet al marge de la problemàtica general del bilingüisme, que és una història extraartística. La veritat és que ja ha arribat l'hora de trencar etiquetes i entendre que cantar en castellà ha de deixar de ser un tema tabú: sempre he cregut bo tenir un repertori bilingüe o, si es pot, trilingüe». **Palmero** pensa, en definitiva, que «el quid de la qüestió passa per funcionar en diferents estils i diferents llengües».

Madrid, Madrid, Madrid

Si en els anys setanta Barcelona va ser la gran protagonista musical i artística de l'estat, amb l'adveniment de la nova dècada el panorama va canviar-se del tot. A Madrid neixia Radio 3, el «canal joven» de Radio Nacional; una magnífica caixa de ressonància des d'on **Carlos Tena**, **Diego A. Manrique** i **Jesús Ordovás** intentaven materialitzar una vella aspiració: consolidar d'una punyetera vegada el roc a l'Estat espanyol. **Radio Futura** i un tal **Ovidio Gara**, que a la tendra edat de catorze anys va decidir convertir-se en **Alaska**, passaren en pocs mesos de ser uns perfectes desconeguts a *rock-stars* amb milers de *fans*. Si a tot això afegim que la fins aleshores carpetovetònica TVE comença a modernitzar-se amb ofertes de tanta qualitat com el memorable *Pop-Grama*, tenim ja tots els elements per fer de Madrid el gran negoci musical dels vuitanta. Les discogràfiques, sempre en zel, oloren caler fàcil i no tenen cap mena de problema a *desertar*.

Males cartes per al roc català. Sense discogràfiques i amb prou feines un

Pau Riba: «Un canvi de govern a la Generalitat seria saludable per al nostre roc».

titucions i, com no, la dialèctica dels qui pensen que la llengua d'Ausiàs Marc no s'ajusta als canons musicals del roc.

Temps era temps...

1975: **Pau Riba** torna a Barcelona. Enrere han quedat Formentera, el «Fes l'amor i no la guerra» i, sobretot, la guitarra acústica i el *folk*. Oblidant-se de taxistes i diòptrics, es despenja amb un llarga durada anomenat *Electròcid*, *àccid*, *alquimistic xoc*, un treball que, entre d'altres gosadies, oferia una versió roquera de la més tradicional de les melodies populars catalanes: «Sol solet». El franquisme agonitzava, i les parets asseguraven que «a Catalunya no la para ni Déu». Zeleste, el barri barceloní de la Ribera, era el catalit-

«l'esclat d'aquell roc català era producte d'una necessitat social que venia a cobrir una nova etapa després de la cançó catalana». I és que «abans hi havia un suport col·lectiu que ara no es dóna, perquè avui el públic és més consumista i tant li fa escoltar U2 com *Bo-canegra*».

Guanyar-se la vida

La cosa, doncs, ha canviat. Avui, els artistes que triomfaven fa deu anys canten quasi exclusivament en castellà.

És trist, però les xifres no perdonen: un bon coneixedor del mercat, com **Rafael Moll** constata: «Una primera figura com Lluís Llach ven un 70 per cent dels seus discos aquí i un 30 per cent a la resta de l'estat, mentre que la

mal estudi de gravació com Déu mana, enregistrar un bon plàstic esdevé tota una heroïcitat. Encara avui a Barcelona, segons **Rafael Moll**, «només hi ha cinc o sis estudis de vint-i-quatre pistes, i a Madrid n'hi ha vint. També tenen millors aparells, com ara els magnetòfons musicals, per posar-te un exemple». I el que és més important: «En tenir més feina, els tècnics madrilenys són més experimentats». **Remigi Palmero**, per la seva banda, fa notar que «abans a València s'editaven anualment quasi una vintena de discos en català, i enguany amb prou feines n'han eixit dos o tres». I afegeix: «A la llarga, no només els productors, sinó que tothom haurà d'abandonar: s'ha de treballar als llocs on hi haja un poder d'informació».

Palmero: «Ha arribat l'hora d'entendre que cantar en castellà ha de deixar de ser tabú».

De postres, els discos que actualment s'estan fent al cap i casal, a judici de **Mingus B. Formentor**, «tenen dos defectes: el primer, unes veus llastimoses i, en segon lloc, una pasterada carregadíssima en el teclat que caracteritza el seu mal so». I tot això per culpa «del mal moment que estan passant els Països Catalans quant a producció i gravació». Un exemple: el disc de roc català del darrer quinquenni que més interessa a aquest musicòleg «és el d'en **Quimi Portet** que, vés per on, l'han hagut de fer a Madrid».

Una nova generació

Duble Buble, **N'Gai N'Gai**, **Grec**, **Detectors**, **B-30**, **Pantaix**, **Desperdicis Clínic**, **La Madam**, **Bocanegra** i, sobretot, **Quimi Portet**: ells són la nova generació. Hi ha qui parla de «l'esclat del roc català», però en honor a la veritat s'ha d'entendre que no es pot dir blat fins que està al sac... i ben lligat. Tret de **Quimi Portet**, amb una dilatada carrera musical a les seves espatlles —els treballs de **Los Burros** o **El último de la fila** ho acrediten així—, tal i com diu **Remigi Palmero**, «es nota que tota aquesta moguda va de nou, que hi ha gent que fins ara no s'havia preocupat per fer roc. S'els nota que encara són relativament neòfits».

L'altre veterà, el de dalt, és més benevolent: **Pau Riba** pensa que «bandes com **Bocanegra** o **Duble Buble** estan prou bé, però no a mi segueix sent més interessant el que es fa en castellà». La gran esperança, segons **Rafael Moll**, «és que surtin alguns bons i majoritaris grups en català. Necessitem un grup que funcioni molt». I, curiosament, «penso que aquest grup podria tenir més penetració que no els cantautors de sempre».

Plàstics per a la glòria

Pau Riba: «**Dioptria 1**». Concèntric, 1970. «**Dioptria 2**». Concèntric, 1971. «**Jo, la donya i el gripau**». Edigsa, 1971. «**Electròccid, àccid, alquimistic xoc**». Movieplay, 1975. «**Licors**». Movieplay, 1977. «**Amarga crisi**». Edigsa, 1981. «**Trans-narcís**», 1986.

Sisa: «**Orgia**». Concèntric, 1972. «**Qualsevol nit pot sortir el sol**». Zeleste-Edigsa, 1975. «**Galeta galàctica**». Zeleste-Edigsa, 1976. «**La catedral**». Zeleste-Edigsa, 1979. «**La màgia de l'estudiant**». Edigsa, 1979. «**Sisa & Melodrama**». Edigsa, 1979. «**Nit de Sant Joan**». Edigsa, 1981. «**Roda la música**». PDI, 1983. «**Transcantautor, última notícia**». PDI, 1984.

Joan Biblioni: «**Joana Lluna**». Blau, 1982. «**Una vida llarga i tranquil·la**». Blau, 1985. «**Papi, are you O.K.?**». Blau, 1986.

Remigi Palmero: «**Humitat relativa**». Pu-put, 1979. «**Impressions**», 1987.

Duble Buble: «**Urbi et orbi**». Audiovisuales de Sarrià, 1985. «**Clava't**». Audiovisuales de Sarrià, 1987.

Pep Laguarda: «**Brossa d'ahir**». Ocre-Belter, 1977.

Bocanegra: «**Bocanegra U**». Onomaster, 1987.

Quimi Portet: «**Persones estranyes**». Dro, 1987.

Diversos: «**Un poc de rock**». Xiu-xiu Records, 1987.

Oriol Tramvia: «**Bèstia**». Zeleste-Edigsa, 1977.

L'optimisme de **Rafael Moll** contrasta amb un **Remigi Palmero** que veu el panorama més negre: «La realitat social és preocupant, perquè ja comença a donar-se el cas que es dissolen les típiques bandes de poble... la gent està desanimada, i això és incompatible amb la música, perquè qualsevol història musical és, per ella mateixa, màgica». **Palmero**, l'espina dorsal del roc català al País Valencià, afirma que «és urgent crear noves figures. S'han de reemplaçar els clàssics. El fet que sempre s'hagi de recórrer als Llachs i les Bonets és molt perillós».

Tots aquests objectius només seran realitat algun dia si hi ha una continuïtat de treballar per part d'aquesta nova generació i, també, si hi ha un suport tant des de les institucions com des dels mitjans de comunicació. Però, de moment, la cosa sembla estar però que molt magra.

«Cal saber plorar»

En alguns elapès recents es pot llegir, per bé que en un racó de contraportada i en lletra petita, «Subvencionat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya», al costat de l'anagrama de la institució que presideix **Jordi Pujol**. Aquest fet ha provocat, en alguna ocasió, que certes persones aixequessin comentaris irònics referents al fet que tal o qual formació encarnava «el roc convergent». A banda d'aquests comentaris, de totes totes purament anecdòtics, hi ha un fet evident: les esmentades subvencions, només d'anomenar-les, provoquen algunes ires.

TV3 INFORMA

El programa «Informe Semanal» de Televisió espanyola, en un reportatge sobre els aiguats de València emès el passat dissabte 7-11-87, va assegurar que l'helicòpter de TV3 no havia col·laborat en el trasllat d'una dona d'Alzira que havia de ser evacuada.

TV3 considera que aquesta afirmació, que ha originat reaccions d'indignació de nombrosos telespectadors, és greu i totalment inexacta, ja que els fets no van passar d'aquesta manera.

TV3 vol deixar clar que l'equip de reporters destacat a Alzira va actuar en tot moment d'una manera correcta, ja que es va oferir a traslladar aquesta persona —les ferides de la qual en absolut revestien gravetat— des de la zona incomunicada a zones comunicades perquè els serveis assistencials se'n poguessin fer càrrec. Això hauria permès que els reporters poguessin complir amb la seva missió professional.

L'Alcalde d'Alzira no va acceptar aquesta proposta i va fer baixar l'esmentada dona de l'helicòpter de TV3 preferint fer el trasllat per un altre mitjà. La Direcció de TV3 vol fer constar que des del primer dia s'ha fet un gran esforç per informar tots els telespectadors de la magnitud de la tragèdia que ha viscut el País Valencià. Una prova d'això és el volum informatiu molt superior a altres mitjans que s'ha donat en els Telenotícies i especials informatius.

Aquest sol fet, reconegut pels diferents mitjans de comunicació, demostra l'autèntic nivell de solidaritat de TV3 amb les desenes de milers de persones afectades per aquestes inundacions.

Finalment, la Direcció de TV3 ha demanat al programa «Informe Semanal» de TVE la rectificació de l'esmentada informació.

Joan Carles Dobal, és el cap visible del segell discogràfic Pick-Up, i no dubta a definir el panorama de «molt fotut». Per a **Dobal**, «els ajusts econòmics es donen de manera arbitrària, i em temo que no primi el concepte de partit o tingui més sort aquell que plora més». **Joan Carles Dobal** assegura que la Generalitat de Catalunya «no té política cultural» i fa notar que «dels 700 milions que hi ha per a la música tres quartes parts van a parar al Liceu i al Palau, i, les escorrialles, per a la resta».

Ell mateix afirma que «tenim un govern de dretes i als qui manen no els interessa, com seria la seva obligació, donar a conèixer i ajudar la música popular».

Crítiques a TV-3

Joan Carles Dobal creu que «el millor ajut que es podria donar a la música catalana seria que els mitjans de comunicació la potenciessin, però no ho fan». Per a aquest promotor, «tant la programació de TV3 com la de Catalunya Ràdio, pel que fa a la música, són una autèntica vergonya». Quant a la nova programació de la televisió autonòmica catalana, «em penso que, per exemple, tenen espais per a la literatura, però, per a la música, res de res: l'únic que fa sortir grups catalans, i només de tant en tant per a quedar bé, és l'Àngel Casas, i tots sabem que farà el que pugui per acabar d'enfonçar-la, perquè situa la gent d'aquí al costat de grans grups de talla internacional i, a sobre, als de fora, els deixa fer *play-back*». **Dobal** ha declarat també que l'antic espai *Música Vista* va fer «més mal que bé: això vaig comentar-ho amb alguns responsables de TV3, que em respongueren dient que no podien caure en provincianismes i havien de competir amb el primer canal de TVE».

La solució és, sens dubte, complexa: mentre **Pau Riba** no té pèls a la llengua a l'hora d'afirmar que «un canvi de govern a la Generalitat seria saludable per al nostre roc», **Remigi Palmero** creu que «la solució ha de venir relacionada amb la política», sense amagar que «els músics som només un grup més de la societat, i aquesta situació la pateixen també els que es dediquen a la pintura, el teatre o el disseny». Sigui com sigui, s'ha de constatar que avui hi ha més grups de roc que canten en català que fa cinc anys. I que un disc com ara *Persones estranyes*, de **Quimi Portet**, té tant nivell com el de qualsevol producte anglosaxó. □